

HALKLA İLİŞKİLERİN TARİHSEL GELİŞİMİ

HALKLA İLİŞKİLERİN TARİHSEL GELİŞİMİ-1

Günümüzde halkla ilişkiler işletmenin **önemli fonksiyonlarından** biri olma niteliği kazanmıştır. Belirli boyutlara gelmiş her işletmenin bünyesinde **halkla ilişkiler** bölümü görmek ya da uzman elemanların görevlendirildiğine tanık olmak olası

HALKLA İLİŞKİLERİN TARİHSEL GELİŞİMİ-1

İşletmeler artık **kamuoyunu etkilemek, kalıcı izler ve olumlu imaj bırakmak** peşinde

Toplumun **beğeni ve desteğini** kazanmış bir işletme kolay kolay yıkılamaz.

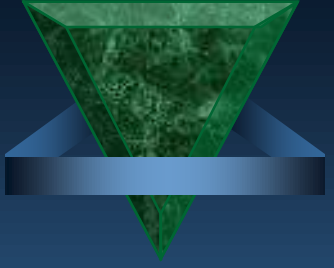
Bu düşünce ve inancı benimseyen işletmelerin sayısı giderek artmakta

Ancak halkla ilişkiler bu aşamaya gelinceye kadar **tarihsel süreç içerisinde çok değişiklik** geçirmiş

Halkla ilişkiler kavramının kökleri eskilere uzanmasına rağmen, işletmeler açısından yeni bir kavramdır. Halkla ilişkilerin öncülerinden birisi olan **Edward L. Bernays** halkla ilişkilerin;

- **insanları bilgilendirme** (informing people),
- **insanları ikna etme** (persuading people) ve
- **diğer insanlarla etkileşimde bulunma** (integrating people with people) olarak bilinen üç temel öğesinin toplumlar kadar eski olduğunu ifade etmektedir.

Literatürde halkla ilişkilerin insanların **toplum olarak yaşamaya başlamalarından** itibaren var olduğu belirtilmekte

Mısır' da, Mezopotamya ve İran'da yapılan arkeolojik araştırmalar sonucunda bulunan **tabletlerin, sanat eserlerinin** çoğu, o dönemin yöneticilerini halka **tanıtmak**, dinsel önderlerin ve öteki devlet büyüklerinin yaptığı **olumlu işleri bildirmek** amacını taşımakta

Halkla ilişkiler, insanlık tarihi kadar eskidir.

* M.Ö. 1800'lü yıllarda Sümerler; çiftçilerine ürün ekme, dikme, zararlılarla mücadele kısacası ürünlerini yetiştirme ile ilgili bilgi vermek için **taş tabletler ve tarım bültenleri** oluşturmuşlardır.

* Romalılar, “**halkın sözü Tanrı'nın sözüdür**” diyerek halkın düşüncelerinin önemine değinmişlerdir.

✔ * Yunanlılarda M.Ö. 5.yy'da **forum faaliyetleri** bir halkla ilişkiler faaliyeti olarak görülmektedir. Vatandaşların katıldığı **halk meclisi** ile günlük siyasi, idari ve askeri işlerin yürütüldüğü **Beşyüzler Konseyi**, o dönemde halkla ilişkilerin yoğun yaşandığı yerlerdir.

✔ * Büyük İskender, savaş sonrası kazandığı başarıları halka duyurmanın savaşı kazanmak kadar önemli olduğunu düşünmekteydi. “Sadece savaş kazanmak yeterli değildir, bu zaferden insanların da haberdar olması önemlidir”.

Roma'da ve eski Yunan 'da halkın katılımıyla yapılan **“Forum”** lar halkla ilişkiler amacıyla düzenlenen toplantılar

Konuları **“sulamanın nasıl yapılacağı, hasadın nasıl kaldırılacağı** gibi bilgilendirmeler olmanın dışında, bazen de **demokrasi dersleri** olmuş

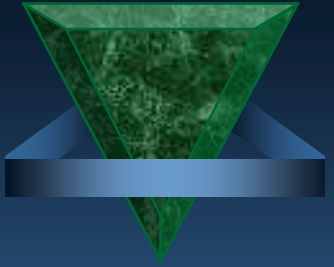

➤ **Orhun Kitabelerinde geçen hedef kitleye verilen mesajlar**

➤ Selçuklular zamanında sultanların **halkın sorunlarını dinleme** günleri..

➤ Nizamülk'ün Siyasetnamesi (halkın düşünce ve isteklerinden **yönetimi haberdar etmenin** gerekliliği..)

➤ Osmanlılar döneminde Fatih Sultan Mehmet'in cuma namazından sonra **halkla görüşme yapması** da bu konuya örnek olabilir

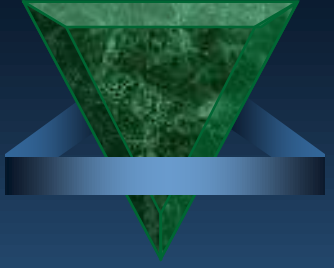
- ▼ **Yönetim-Yönetilen** ikileminin ortaya çıktığı dönemden bu yana, yani yönetimin (devletin) ortaya çıkmasıyla birlikte halkla ilişkiler uygulamasının değişik görünüm ve biçimlerine rastlanılmış
- ▼ Ancak günümüzdeki uygulamayı **oluşturan, ona rengini veren, onu büyük ölçüde etkileyen** uygulama **ABD örneği**

Amerika'da

- ✔ Halkla İlişkiler kavramı ilk kez 1882 de avukat **Dorman Eaton** tarafından “**kamunun yararına bağlantılar**” anlamında kullanılmıştır.
- ✔ İkinci kez 1887 de “**Demiryolları Yıllığı**”nda kullanılmış.
- ✔ Yüzyüze ilişki şeklinde başlatılan çalışmalar, **matbaanın bulunması** (1440) ile kitle iletişimi biçimine dönüşerek yaygınlaşmıştır.
- ✔ Gazete, radyo, televizyon gibi kitle iletişim araçlarının gelişerek yaygınlaşması, ilişkiler etkinliklerine geniş olanaklar yaratmıştır. Özellikle **A.B.D.de, 19. Yüzyılın sonlarına** doğru halkla ilişkiler hızlı gelişme göstermiştir

Amerika'da

- ▼ Amerika'da gelişim üç safhada olmuştur (Baskin ve ark.)
 - ▼ 1.manüplasyon dönemi,
 - ▼ 2.bilgilendirme dönemi
 - ▼ 3. iki yönlü etki ve anlayış dönemi
- ▼ **Manipülasyon döneminde** halkla ilişkiler özellikle siyasal kampanyalar ve gösteriler için kullanılmıştır.
- ▼ Basın yolu ile taraftar kazanılmıştır.

- ✔ Bugün tüm dünyada yüzlerce halkla ilişkiler uzmanının üye olduğu Uluslararası Halkla İlişkiler Derneđi (IPRA)'nin temelleri 1949 yılında İngiltere'de atılmıştır.

Avrupa'da

- ✔ İngiltere'de de ilk kez Başbakan 1.George'nin başkanlık **seçimleri sırasında** halkla ilişkilerden yararlanılmıştır.
- ✔ İlk kez halka ilişkiler sözcüğü **1932** yılında kullanılmıştır.
- ✔ 1948 de **Halkla İlişkiler Enstitüsü** kurulmuştur.
- ✔ Diğer ülkelerde ise 1940 lı yıllardan itibaren yaygınlaşmaya başlamıştır.
- ✔ İşletmeler bu yıllardan itibaren sadece para kazanma amacı güden ekonomik kuruluş olmaktan giderek çıkarak, **sosyal sorumluluklarının** da olduğu bilincine kavuşmaya başlamışlardır.

TÜRKİYE'DE

*Türkiye'de 6 Nisan 1920 yılında **Anadolu Ajansı** kurulmuş, reformların halka tanıtımı doğrudan Atatürk tarafından yapılmıştır.

*Bundan sonra parti programlarında halkla ilişkilerin kullanıldığı söylenebilir.

*1962 yılında hazırlanan **"MEHTAP"** (Merkezî Hükümet Teşkilâtı Araştırma Projesi) raporunda devlet kuruluşlarının her kademesindeki çalışmalarda ve kararların alınmasında, **halkla yakın temas kurulması** zorunluluğu dile getirilip, çeşitli kademelerdeki her kurum içerisinde **halkla ilişkiler birimleri oluşturulması** önerilmiş

*Türkiye’de halkla ilişkiler eğitimi, ilk **kez 1966 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Gazetecilik Yüksek Okulu’nda** halkla ilişkiler derslerinin okutulması ile başlamıştır.

*Bugün alanda eğitim veren **çok fazla sayıda** İletişim Fakültesi mevcuttur.

*Türkiye’de halkla ilişkilerin yeni bir uzmanlık dalı olarak hızla gelişmesine ve ilginin artmasına rağmen işletmelerin birçoğunda **halkla ilişkiler faaliyetleri danışma biriminden öteye gitmemekte** veya reklam ve tanıtım ünitesi içerisinde faaliyetlerini yürütmeye çalışmaktadır.

HALKLA İLİŞKİLERİN 20. YY.DA DAHA ÇOK İŞLERLİK KAZANMASININ NEDENLERİ;

- “Gerek kamu gerek özel kesim örgütlerinin toplumsal sorumluluk duygularının güçlenmesi,
- İletişim teknolojisindeki büyük gelişmeler,
- Devletin görevlerinin giderek çoğalması,
- Yönetimin karmaşıklaşmasının olumsuz sonuçlarını gidermek olarak görülmekte

DERSTE YARARLANILABİLECEK KAYNAKLAR

Dilaver Tengilimođlu, Sağlık Kuruluşlarında Halkla İlişkiler. Gazi Kitabevi, 2001, Ankara

Dilaver Tengilimođlu, Yüksel Öztürk, İşletmelerde Halkla İlişkiler, 2008, Seçkin Kitabevi, Ankara.

Halkla İlişkiler Uygulamaları ve Örnek Olaylar, Editör: Rasime Ayhan Yılmaz, 2011 , Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Yayınları, Eskiřehir.

Mehmet Akif Özer, Halkla İlişkiler Dersleri, 2009, Adalet Yayınları, Ankara.

Zeyyad Sabuncuođlu, İşletmelerde Halkla İlişkiler, 2010, Alfa Aktüel, Bursa.

Rıdvan Karalar, Halkla İlişkiler, 1994, Metin Ofset, Eskiřehir.

Halkla İlişkiler, Editör: Haluk Gürgen, 2006, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Yayınları, Eskiřehir.

Nuri Tortop, Halkla İlişkilere Giriř, 2009, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

DERSTE YARARLANILABİLECEK KAYNAKLAR

M. Sezai Türk, Ahmet Güven, Yeni Başlayanlar İçin Halkla İlişkiler, Stratejik Halkla İlişkiler, 2007, Gazi Kitabevi, Ankara.

Abdullah Özkan, Halkla İlişkiler Yönetimi, 2009 Sosyal Yayınlar, İstanbul.

Ümit Arklan, Halkla İlişkiler ve Bilgi Edinme Hakkı-Türk Kamu Yönetimi Açısından Bir Yaklaşım, 2009, Literatürk, İstanbul.

Metin Kazancı, 1999, Halkla İlişkiler, Turhan Kitabevi, Ankara.

Yeşim Kalyon, Halkla İlişkiler, 2007, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.